

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

חקת (חלק יג — שיחה א)

יוצא-לאור למחזור הראשון מלימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת קרח, כט סיון — ה' תמוז, ה'תש"פ (ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

חקת

מטהרין אלא אמר הקב"ה חקה חקקתו כו' דכתיב זאת חוקת התורה".

ובכללות יותר ובלשון הרמב"ם: דבר ברור וגלוי שהטומאות והטהרות גזירות הכתוב הן ואינן מדברים שדעתו של האדם מכרעתו, והרי הן מכלל החוקים.

ז. א. עם היות דב, "זאת חוקת התורה" המדובר הוא בשייכות לטומאת מת וטהרתה, וכפשוטו הכתובים, הרי זה בא לרמז גם על החוקה שבכללות הענין דטומאה וטהרה.

ב. ידוע, שכל ענין שבתורה יש בו הוראה בעבודת כאו"א מבניי בכל מקום ובכל זמן, וכהלשון "והתורה היא נצחית". וגם המצות ודיני התורה שנוהגים רק בזמן שביהמ"ק קיים כו', ה"ז רק בנוגע לקיומן בגשמיות, אבל ברוחניות גם מצוות אלו הן למעלה מהגבלות דזמן ומקום.⁶

וכמו"כ בנדו"ד: עיקר קיום דיני טומאה וטהרה הוא בזמן שביהמ"ק קיים, אבל תוכן ענינם בעבודה הרוחנית הוא קיים ושייך בכל זמן ומקום.

ועוד נקודה בזה: ההוראה ד, "זאת חוקת התורה" שייכת לכאו"א, גם לכגון אלו ד, "לא ידעי מאי קאמריי", שהרי גם הם מברכים ברכת התורה – הוראה – כשקוראים פרשה זו

א. בהמשך למש"נ בריש פרשתנו "זאת חוקת התורה", מביא במדרשי הפסוק² "מי יתן טהור מטמא", וממשיך בכמה דוגמאות בעניני טומאה שאנו מוצאים בהם דבר והיפוכו [בהרת כגריס באדם טמא, פרה כולו טהור³. ועוד] ומסיים: מי צוה כן מי גזר כן לא יחידו של עולם.. אמר הקב"ה חקה חקקתי גזרה גזרתי אי אתה רשאי לעבור על גזרתי.

ומדהביא במדרש כמה ענינים חוקיים שבטומאה וטהרה בחדא מחתא עם החוקה (דפרשתנו) דפרה אדומה⁴, ובהמשך למש"נ "זאת חוקת התורה", ש"מ שהמדרש מפרש שב, "זאת חוקת התורה" נרמז (לא רק) החוקה דפרה אדומה, אלא (גם)) ה"חוקה" שבכללות ענין הטומאות וטהרתן, שהיא "צד השווה" שבכל הדוגמאות – כולל גם ענין פרה אדומה.

היינו שה"חוקה" דפרה אדומה היא לא רק הגזירה שבפרטי דיני הפרה, אלא גם הגזירה שבהענין כללי דהטומאה וטהרתה הבאה ע"י הפרה – וכמחז"ל⁵ "לא המת מטמא ולא המים

(1) תנחומא פרשתנו ג. במדבר"י, יל"ש ריש פרשתנו.

(2) איוב יד, ד.

(3) מקומות שבהערה 1 – מנגעים פ"ח מ"ב.

(4) ד, העוסקים בפרה כו' מטמאין בגדים היא גופה מטהרת בגדים" (מקומות שבהערה 1 – ממשנה דפרה פ"ד מ"ד).

(5) תנחומא שם ח. במדבר"י פ"ט, ח. יל"ש

שם.

(6) סוף הל' מקואות.

(7) תניא רפ"ז.

(8) ראה גם לעיל ע' 16.

(9) ראה לקו"ש כרך ג' ע' 985 ובהנסמן שם.

אותן המובנות עפ"י טעם ודעת – צריך להיות באופן זה דוקא: צריך לקיימן לא מפני שהשכל והדעת מחייבן, אלא (כנוסח ברכות המצות) מפני ש"צווננו" – מפני שכך גזר רצון העליון.

וזהו כוונת הכתוב „את חוקת התורה“: עם שהמצוות נחלקות בד"כ לג' סוגים, חוקים עדות ומשפטים¹⁴, הרי מהותן העצמית של כל מצות התורה – גם הסוגים דעדות ומשפטים – היא „חוקה“; ולא עוד אלא שכולן הן בבחי' „את חוקת (התורה)“ – החוקה דפרה אדומה שאפילו שלמה החכם מכל אדם אמר ע"ז אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני¹⁵ – למעלה לגמרי מגדר החכמה.

ד. מצד ענין זה (רצון וחוקה) שבמצוות – מצינו כו"כ דברים שהם בשווה בכל המצוות ועד שאחז"ל¹⁶ לא תהא יושב ושוקל במצותי של תורה כו'.

מבואר בכ"מ¹⁷ ההפרש בין כח הרצון לכח החכמה (ובכלל – הכחות פנימיים של האדם): החכמה באה בהתחלקות „הן בהתחלקות כללי דאין שכל א' דומה לחבירו, והן בהתחלקות פרטי בכל השכלה גופא שבאה דוקא

(בתושב"כ)¹⁰, אבל בלימוד הפרטים בתושב"ע"פ – מברכין רק כשמבין הלימוד. מזה מובן אשר ההוראה לכאו"א היא לא מהפרטי דינים (שהם למעלה מהשגתו של האיש פשוט), אלא מכללות הענין ד„זאת חוקת התורה“.

ג. ויובן זה בהקדים הפי' הידוע¹¹ במה שנאמר „זאת חוקת התורה“ (דלכאו' הול"ל „זאת חוקת הפרה“), שהמצוה דפרה אדומה יש בה תוכן הנמצא ב„התורה“ בכלל, וזהו „זאת חוקת התורה“ – זאת החוקה שבפרה שהיא החוקה דהתורה כולה.

ומבואר בזה בארוכה¹², דהא בהא תליא: מצוה זו להיותה „חוקה“ (ואפילו בערך שאר המצוות שבסוג החוקים), לכן (ובזה גופא) היא כללות כל המצוות.

והטעם: כל המצוות מהותן הוא רצון העליון, שלמעלה מבחי' חכמה וטעם. וגם המצוות שיש עליהן טעם, הרי אין הענין שמהותן הוא החכמה, אלא שרצון העליון ב"ה נמשך ונתלבש בבחינת חכמה וטעם, אבל מהותן העצמי, גם לאחר ההתלבשות, הוא רצון העליון¹³.

ולכן קיומן של כל המצוות – גם

14 לשון הכתוב ואתחנן ו, כ (בשינוי סדר).
 וראה רמב"ן וספורנו. מפרשי ההגדה בשאלת בן חכם. בחיי ריש פרשתנו. ובכ"מ.
 15 במדבר פ"ט, ג. וש"נ.
 16 תנחומא עקב ב. דבר פ"ו, ב. יל"ש יתרו רמז חצר. ועוד.
 17 ראה ד"ה ואני תפלתי שם. ד"ה אגורה באהלך תרצה"ה (סה"מ קונטרסים ח"ב – קונטרס כט). וראה גם ד"ה ועתה יגדל תרסה. ועוד.

10 הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב סי"ב בסופו.
 11 אדה"ז בלקו"ת ריש פרשתנו. וראה גם אוה"ח כאן.
 12 ראה בארוכה לקו"ש כרך ד' ע' 1056 ואילך (ובהנמטן שם). כרך ח' ע' 129 ואילך.
 13 כי הרצון גם כשיש עליו טעם נשאר במהותו ובפשיטותו (ראה ד"ה ואני תפלתי תרצה"ד (סה"מ קונטרסים ח"ב – קונטרס כז). ועייג"כ אגה"ק סי"ט (קכח, א)).

ג) בעומק יותר: בנגיעה זו עצמה – אין נפק"מ בין שנגע בה במזיד, או בשוגג, או אפי' באונס – ד"רחמנא פטרי"²¹.

ז.א. לא רק נגיעה כלשהי בגש-מיות, אלא אפילו כשגם ברוחניות לא היתה זאת כ"א "נגיעה" של שייכות רחוקה מאד – שהרי היתה שלא בכוונתו או גם היפך רצונו – בכ"ז נטמא על ידה.

ד) גם התוצאה של הטומאה בה נטמא האדם, מוחלטת היא (בנוגע לשייכותו לקדושה): אין הטומאה גורמת בו רק חסרון פרטי בשייכותו לקדושה, אלא שהוא יוצא עי"ז, נפסקה כל שייכותו הגלוי' לענינים שבקדושה זו – אסור לאכול דבר קודש²² (דבר של קודש אין יכול להיות דם ובשר כבשרו); ועוד יותר „ואל המקדש לא תבא"²³.

והטעם לכל זה: בענין הטומאה וטהרה מאיר רצון העליון בגילוי²⁴, ולכן נראה וניכר בהם בגלוי העדר החילוק והשינוי בין רב למעט; אין הפרש מצד אופן שייכות האדם לה-טומאה, שגם ע"י שייכות חיצונית (הן בגשמיות – נגיעה בעלמא, והן ברוח-ניות – אפי' לאונסו) להדבר-טומאה, ה"ה נטמא לגמרי (הן בגשמיות –

בריבוי פרטים, והרצון אינו בבחינת התחלקות, לא בהתחלקות כללי ולא בהתחלקות פרטי, והיינו דלבד זאת שאין בו התחלקות בפרטי העני-נים"¹⁷, שבכל פרט של הדבר שרוצה בו הוא בשווה, „כמו"כ אינו מתחלק בהתחלקות כללי בהענינים שהרצון בהם דנאמר שבדבר זה הרצון הוא באופן כך ובדבר זה הרצון הוא באופן כך, כי אין הרצון משתנה לפי אופן הענינים שהרצון בהם"¹⁷.

ועד"ז הוא במצות התורה דלהיותן רצון העליון, אין בהם התחלקות. ולכן „לפעמים מקצת מהמצוה אינו כלום ולפעמים חלק מהמצוה היא ככולה"¹⁸.

ה. והנה נקודה זו מתבטאת בכללות הדין טומאה וטהרה (וכנ"ל „ס"א) ד„זאת חוקת התורה" קאי (גם על כל הטומאות והטהרות):

א) מה"ת אי אפשר שהטומאה תחול רק על מקצת הגוף¹⁹; אם נגע האדם (כא' מאבריו) בדבר המטמא, נטמא עי"ז כל הגוף.

ב) האדם נטמא ע"י נגיעה כלשהי בהטומאה, היינו רק שייכות חיצונית ושטחית להדבר המטמא – ובכ"ז נטמא הוא עי"ז באותו התוקף שהוא נטמא באכילתו דבר טמא²⁰.

17* (17) ד"ה ואני תפלתי שם.

18 ד"ה השמים כסאי תרס"ח (המשך תרס"ו ע' תקכב).

19 טומאת ידים כו' הוא רק מד"ס (רמב"ם הל' אבות הטומאה רפ"ח. הל' מקואות רפ"א) דשלמה תיקן נט"ו וכו' (שבת יד, ב. עירובין כא, ב).

20 ראה לקו"ת שה"ש ט, ג.

21 ב"ק כח, ב. וש"נ.

22 כמש"נ (תוריע יב, ד) „בכל קודש לא תגע" אזהרה לאוכל כו' (פרש"י מיבמות עה, א).

23 תוריע שם.

24 בלשון החסידות: ענין הטומאה וטהרה הוא בחי' מקיפים (לקו"ת תבא מג, ג. וראה גם לקו"ת שה"ש שם).

„נגיעה קלה” בדבר שהוא היפך רצון העליון נוגעת היא לכללות התקשרותו באלקות³⁰.

ז. הוראה הנ”ל שייכת – ובמילא גם נדרשת – מכל אחד ואחד, גם מהפשוט שבפשוטים [ולכן באה הוראה זו מכללות הנושא דיני טומאה וטהרה (ולא מהפרטי דינים שבזה) – כי שייכת היא גם לאלו ד”לא ידעי מאי קאמרי” (כנ”ל ס”ב)]:

הרגש הנ”ל בקיום המצות – שגם זהירות בדקדוק קל הוא דבר הנוגע לכללות התקשרותו באלקות – בא מצד עצם הנשמה שלמעלה מבחינת טו”ד³¹, וכפתגם הידוע³²: יהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות. והרגש זה הוא אצל כאו”א מבנ”י³³.

ואף שא”א, כמובן, לעמוד בדרגא זו – שתאיר אצלו בגלוי התקשרותו להקב”ה מצד עצם נשמתו – במשך עבודתו כל השנה ובמשך כל היום, שהרי עבודת ה’ היא באופן מסודר דוקא –

כשמעורר זה בנפשו בזמנים מיוחדים בשנה (ומהם – כשקוראים פרשה זו בתורה, שאז הוא ע”ד „העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה”),

(30) ראה תניא פכ”ד. קונט’ ומעין מ”ג פ”ג ואילך. ובכ”מ.

(31) וראה בלקו”ש שבהערה 12 שזהו התיווך עם הפי’ (לקו”ת ריש פרשתנו. וראה גם בחיי שם. וראה גם שם ר”פ בחוקותי) ב„זאת חוקת התורה” – שהוא מלשון חקיקה, כי ענין החוקים בא מצד בחי’ חקיקה בנפש – עצם הנשמה.

(32) היום יום ע’ עג (כה תמוז).

(33) ראה תניא פ”ח ואילך. ובכ”מ.

כל גופו כאחד והן ברוחניות – הפסק שייכות גלוי’ לקדושה).

ו. ענין הנ”ל בעבודת כאו”א:

ארו”ל¹⁶, „לא תהא יושב ושוקל מצותי של תורה”, „והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה”²⁵ – דעל האדם להיות זהיר בכל מצוה ומצוה בשוה.

ואף שיש מקום לטעון: איך יתכן שיהיה בדקדוק קל של ד”ס באותה הזהירות שיש לדקדק ב„חמורה שבחמורות”? והרי האיזהירות ב„דקדוק קל” (בד”ס גופא) היא „נגיעה” לבד ברע, ואיך שייך לדמותה להאיזהירות ב„חמורות שבחמורות”? והרי חילוק זה ד„קלות” ו„חמורות” נאמר בתורה שהיא תורת אמת.

ולזה באה ההוראה מענין הטומאה: מצד בחי’ טעם ודעת שבמצוות יש חילוקי מדריגות במצוות (חוקים עדות ומשפטים; קלות וחמורות); מצד מהות המצוות, שהוא רצון העליון, אין בהן חילוקים.

ובעבודת האדם המקיים את המצוות: „לפי ערך וחלוקי בחי’ הפגם בנפש כו’ כך הם חילוקי בחי’ המירוק והעונש כו’”²⁶ (ועד”ז לענין שכר מצוה כו’²⁷), אבל מצד נקודה העיקרית של המצוות, שעל ידי קיומן של המצוות נעשה (מצוה מל’) צוותא וחבור²⁸ עם הקב”ה, ה”ז בכל המצוות²⁹; ולכן גם

(25) אבות פ”ב מ”א.

(26) תניא פכ”ד בהגה”ה.

(27) ראה בארוכה לקו”ש כרך ד’ (פרקי

אבות) ע’ 1191 ואילך.

(28) לקו”ת בחוקותי מה, ג.

(29) וכלשון ברכת כל המצוות: אשר קדשנו

במצותיו וצונו.

וע"ז באה המענה הנ"ל:
 כשם שהוא בצד הבלתי־רצוי, דע"י
 נגיעה קלה בדבר רע ה"ז עלול לפגוע
 ח"ו בכללות ההתקשרות להקב"ה;
 עד"ז הוא בצד הטוב: יתכן, שע"י
 שיפעול על הזולת זהירות בענין של
 תומ"צ שהוא בבחי' „נגיעה" קלה,
 יוציאו עי"ז ממצבו בעומק תחת,
 ויעלה מעלה מעלה, עד לעומק
 רום³⁴.

(משיחת ש"פ צו, פ' פרה, תשל"ג)

(34) ראה ד"ה השמים כסאי תרס"ח (הובא
 לעיל ס"ד): ולפעמים חלק מהמצוה היא ככולה
 כו, עיי"ש. ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 366 ואילך.

ורישומו ניכר בעבודתו שע"פ טו"ד
 במשך כל השנה וכל היום, אז מרגיש
 גודל החומר והחסרון בנגיעת משהו
 בדבר בלתי רצוי.

ח. הוראה הנ"ל ישנה גם בעבודת
 האדם עם הזולת:

כשמתעסק לקרב את לבן של בני
 לה' ולתורתו ומצותיו, יתכן ויהרהר
 בלבו שאם יעלה בידו לפעול על
 הזולת שיזהר במצוות חמורות, או
 כללות התורה ומצותי' דיו. ואין
 הכרח שישתדל בהשתדלות הגדולה
 והרבה שיהי' הזולת נזהר גם בדקדוק
 קל של ד"ס עד מיצוי הנפש.

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2020

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com